

Jaarplan 2009

8 september 2008

Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

www.rekenkamerwestbrabant.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Inleiding	5
2.	Samenstelling en werkwijze	6
2.1.	Samenstelling Rekenkamer	6
2.2.	Missie	6
2.3.	Ontwikkelingen, algemeen	6
3.	Onderwerpselectie	8
3.1.	Inleiding	8
3.2.	Prioritaire aandachtsgebieden Rekenkamer	8
3.3.	Verzoeken gemeenten	9
3.4.	Onderzoek in meer gemeenten	9
3.5.	Criteria	9
3.6.	Onderzoeksprogramma 2009	10
4.	Overige activiteiten in 2009	11
5.	Financieel overzicht	12
5.1.	Begroting 2009	12

Bijlage 1: Contactgegevens Rekenkamer West-Brabant

1. Inleiding

1.1. Inleiding

De Rekenkamer West-Brabant is eind 2005 opgericht als een samenwerkingsverband met vooralsnog een duur van drie jaar. Dat betekent dat per 31 december 2008 deze eerste termijn wordt beëindigd. In het najaar van 2008 zullen de deelnemende gemeenten zich uitspreken over de continuering van het samenwerkingsverband.

In het in 2005 gesloten convenant werd vastgelegd dat de Rekenkamer jaarlijks voor 1 oktober het onderzoeksprogramma vaststelt, en met het oog op de planning en tijdige uitvoering van de onderzoeken is nodig dat deze planning ook bij de voorbereiding van het jaar 2009 in acht wordt genomen.

Dit brengt wel met zich mee dat aan dit jaarplan vooralsnog een **voorwaardelijke** status moet worden toegekend. Het jaarplan wordt eerst definitief nadat besluitvorming in de gemeenteraden heeft plaatsgevonden. Indien de besluitvorming daarbij afwijkt van de aan dit jaarplan ten grondslag genomen uitgangspunten, zal het jaarplan uiteraard daarop worden aangepast.

Een bijzonder aandachtspunt is ook dat ook de gemeente Etten-Leur de wens te kennen heeft gegeven om vanaf 2009 aan de gezamenlijke rekenkamercommissie deel te nemen. Daarvan uitgaande, zijn in het onderzoeksprogramma voor 2009 een onderzoek en een quick scan voor de gemeente Etten-Leur opgenomen.

2. Samenstelling en werkwijze

2.1. Samenstelling rekenkamer

De Rekenkamer bestaat uit vijf leden. Met het oog op de duur van het samenwerkingsverband zijn de leden benoemd voor een periode tot 31 december 2008.

De Rekenkamer West-Brabant kent thans de volgende samenstelling:

- De heer drs. R.J.A. Clayden, voorzitter
- De heer drs. L.A.R. Sturm RA, plv. voorzitter
- Mevrouw mr. drs. A.M.M. van Breugel
- De heer dr. J. Naafs
- De heer drs. M.G. van Schadewijk

De heer Sturm heeft om persoonlijke redenen besloten om zijn lidmaatschap per 31 december 2008 te beëindigen. De overige leden zijn bereid om vanaf 1 januari 2009 opnieuw het lidmaatschap van de Rekenkamer te aanvaarden. Voor de vervulling van de vacature die ontstaat door het vertrek van de heer Sturm is inmiddels een wervingsprocedure gestart.

In het kader van de evaluatie werd reeds aangegeven dat het tijdsbeslag voor de leden van de Rekenkamer aanmerkelijk hoger is dan bij de instelling van de rekenkamer was voorzien. Mede gezien de toetreding tot het samenwerkingsverband van de gemeente Etten-Leur is in de begroting daarom rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding tot zes leden.

2.2. Missie

In de notitie "Plaatsbepaling en missie" is de missie van de Rekenkamer West-Brabant als volgt verwoord:

"De Rekenkamer West-Brabant wil met zorgvuldig onderzoek en een positief-kritische houding bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur."

Deze missie is leidend voor het handelen van de Rekenkamer, en is dus ook de grondslag voor het jaarplan 2009.

2.3. Ontwikkelingen, algemeen

Als voorbereiding op de te nemen besluiten over de voortzetting van het samenwerkingsverband heeft in het voorjaar 2008 een evaluatie plaatsgevonden. Een hoofdlijn in de bevindingen is dat zowel van de zijde van de Rekenkamer als

van de gemeenten wordt aangegeven dat er behoefte is aan een verdere verbetering van de communicatie.

De Rekenkamer is onafhankelijk in haar onderwerpselectie, onderzoeken en oordeelsvorming. Juist om op gepaste en nuttige wijze invulling te kunnen geven aan die onafhankelijkheid is nodig dat er een goede communicatie is over de maatschappelijke relevantie van potentieel voor onderzoek in aanmerking komende onderwerpen, over de concrete onderzoeksvragen die in het onderzoek beantwoord dienen te worden, alsook over de ervaringen vanuit de gemeenteraad m.b.t. de relevantie, kwaliteit en bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten.

Met het oog hierop is in 2008 gestart met de invoering van accountmanagement. Dit zal in 2009 verder worden ontwikkeld. Uitgangspunt hierbij is dat – overigens met uitdrukkelijk behoud van het collegiaal functioneren van de Rekenkamer – voor elk van de gemeenten één van de leden van de Rekenkamer als eerste bestuurlijk aanspreekpunt zal fungeren.

Na de besluitvorming door de gemeenteraden en de afronding van de wervingsprocedure c.q. benoeming van het nieuwe lid of leden zal dit verder worden uitgewerkt en zullen de gemeenteraden geïnformeerd worden over de opzet en beoogde werking van het accountmanagement.

3. Onderzoeksprogramma 2009

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het onderzoeksprogramma voor 2009. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- a. de prioritaire aandachtsgebieden vanuit de missie van Rekenkamer;
- b. de reacties en verzoeken vanuit de gemeenten in het kader van de voorbereidingsprocedure voor het onderzoeksprogramma 2009;
- c. de criteria die gehanteerd zijn bij de uiteindelijke onderwerpselectie;
- d. het onderzoeksprogramma 2009.

3.2. Prioritaire aandachtsgebieden Rekenkamer

Zoals in de missie is aangegeven wil de Rekenkamer met de uitvoering van het onderzoeksprogramma bijdragen aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en het verbeteren van de kwaliteit van het lokale bestuur. Om dat te bereiken wordt onderscheid gemaakt naar twee typen onderwerpen van onderzoek:

- a. algemene onderwerpen, naar zijn aard gericht op voorwaardenscheppende factoren voor een transparant, doeltreffend en doelmatig bestuur;
- b. onderwerpen die specifiek gericht zijn op de doeltreffendheid en doelmatigheid van inhoudelijk beleid.

algemene onderwerpen

Zoals ook in het jaarplan 2008 werd aangegeven zijn vanuit de Rekenkamer zeven "algemene onderwerpen" benoemd waarvan de uitvoering in beginsel in elk van de gemeenten wenselijk wordt geacht. Het betreft:

- Programmabegroting
- Verbonden Partijen
- Subsidieverlening
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Integriteitbeleid
- Ontwikkeling ICT / digitale dienstverlening
- Grondbeleid.

Deze onderwerpen zijn in belangrijke mate medebepalend voor de transparantie en kwaliteit van het openbaar bestuur. Indien één of meer van deze gebieden binnen een gemeente onvoldoende "op orde" zijn, heeft dit direct of indirect gevolgen voor de transparantie, doeltreffendheid en doelmatigheid in de specifieke beleidsvelden.

onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid op specifieke beleidsterreinen

Het uiteindelijke doel is uiteraard dat de gemeente niet slechts voorwaarden schept voor een goede kwaliteit van het bestuur, maar dat dit ook blijkt uit de feitelijke doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid.

Met het oog op het maatschappelijk belang is dan met name onderzoek gewenst naar de effectiviteit op het gebied van:

- leefbaarheid en veiligheid;
- jeugdbeleid;
- seniorenbeleid;
- re-integratiebeleid;
- milieubeleid (afvalinzameling, waterbeheer).

De opsomming is niet limitatief. Indien uit de maatschappelijk/politieke context blijkt dat binnen één of meer gemeenten behoefte bestaat aan effectiviteitonderzoek binnen een ander beleidsthema, zal de Rekenkamer ook dit onderwerp bij de onderwerpselectie betrekken.

tarieven belastingen en heffingen

Naast de hiervoor benoemde aandachtsgebieden wordt bij de samenstelling van het onderzoeksprogramma ook prioriteit toegekend aan de tariefstelling m.b.t. gemeentelijke belastingen en heffingen. In het bijzonder gaat de aandacht daarbij uiteraard uit naar belastingen en heffingen met een in verhouding tot vergelijkbare andere gemeenten relatief hoge tariefstelling.

3.3. Verzoeken vanuit gemeenteraden

In de Gemeentewet is opgenomen dat de gemeenteraad een verzoek kan voorleggen voor een in onderzoek te nemen onderwerp. Om de raden daar ook daadwerkelijk de gelegenheid toe te bieden is - onder het uitdrukkelijke voorbehoud dat feitelijke vaststelling van het onderzoeksprogramma pas mogelijk is na de besluitvorming door de raden - bij brief van 14 mei 2008 aan de raden uit de deelnemende gemeenten gevraagd om verzoeken uiterlijk 19 juni 2008 aan de Rekenkamer kenbaar te maken.

In overleg met de werkgroep Evaluatie Rekenkamer is ook de raad van de gemeente Etten-Leur in de gelegenheid gesteld om verzoeken voor te leggen.

3.4. Onderwerpen voor onderzoek in meer gemeenten

Een bijzonder aandachtspunt is hierbij nog dat de Rekenkamer ook in 2009 het voordeel van de regionale opzet wil benutten door één of twee onderzoeken in meer gemeenten tegelijkertijd tot uitvoering te brengen. In de hiervoor genoemde brief aan gemeenten van 14 mei 2008 zijn voor het jaar 2009 daartoe als mogelijke opties benoemd:

- a. effecten van privatisering van sportaccommodaties;
- b. re-integratiebeleid.

In hun reactie is vanuit vier gemeenteraden belangstelling voor onderzoek naar het onderwerp Re-integratiebeleid kenbaar gemaakt, en is vanuit drie gemeenten aangegeven dat er belangstelling is voor onderzoek naar de privatisering van sportaccommodaties.

3.5. Quick scan

In het kader van de evaluatie is geconstateerd dat zowel vanuit inhoudelijk als procedureel perspectief nadere aandacht nodig was voor de wijze waarop het instrument "quick scan" wordt ingezet.

Inhoudelijk gezien gaat het bij een quick scan om een onderzoek dat zich kenmerkt door duidelijke beperkingen. Deze kunnen betrekking hebben op:

- de afbakening van het onderzoeksdomein;
- de periode waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd;
- beperking van de onderzoeksvragen;
- beperkingen in onderzoeksinstrumentarium;
- beperking van te raadplegen documentatie;
- beperking van het beschikbare budget;
- beperking van de omvang van de rapportage.

Geconstateerd wordt dat het begrip "quick scan" zich niet in één definitie laat omschrijven, vaak gaat het om een combinatie van beperkingen. Bij de voorbereiding en rapportage van onderzoeken zal steeds uitdrukkelijk worden aangegeven welke beperkingen in acht worden of zijn genomen.

In procedureel opzicht is van belang dat in het in 2006 opgestelde onderzoeksprotocol er van werd uitgegaan dat bij de uitvoering van een quick scan niet eerst ambtelijk en vervolgens bestuurlijk wederhoor zou plaats vinden, maar dat deze zouden worden gecombineerd tot één procedure van hoor en wederhoor. In de praktijk is er uit een oogpunt van kwaliteit voor gekozen om toch ook bij quick scans afzonderlijke procedures voor ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor toe te passen. Daarmee wordt ook bereikt dat bij gemeenten die én een onderzoek én een quick scan afnemen toch steeds dezelfde procedure wordt gevolgd.

Bij de hernieuwde vaststelling van het onderzoeksprotocol zal de bepaling m.b.t. het combineren van ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor dan ook komen te vervallen.

3.5. Criteria

Op basis van de zo tot stand gekomen inventarisatie heeft de Rekenkamer een uiteindelijke keuze gemaakt. Daarbij zijn de onderwerpen getoetst op de criteria zoals die opgenomen zijn in het onderzoeksprotocol van de Rekenkamer:

- a. *het onderwerp moet leiden tot een onderzoek dat bijdraagt aan de missie van de rekenkamer;*
- b. *het onderwerp moet betrekking hebben op de doelmatigheid, doeltreffendheid of rechtmatigheid van het beleid;*
- c. *het onderwerp heeft substantieel financieel, bestuurlijk, maatschappelijk en/of politiek belang;*
- d. *het moet door de gemeente te beïnvloeden beleid betreffen;*
- e. *er is sprake van een risico, bijvoorbeeld een financieel of maatschappelijk risico als het onderwerp niet wordt onderzocht;*
- f. *het onderwerp heeft toegevoegde waarde;*

- g. het onderwerp moet voor de rekenkamer haalbaar zijn, dat wil zeggen dat het past binnen haar financiële en organisatorische mogelijkheden;*
- h. er moet sprake zijn van enige evenwichtige spreiding over de gemeentelijke beleidsterreinen in opvolgende onderzoeken;*
- i. de resultaten moeten communiceerbaar zijn naar de raad en de bevolking.*

Bij de prioriteitenstelling is ook bezien of er een "match" mogelijk was tussen de onderwerpen die vanuit de meer algemene overwegingen door de Rekenkamer waren benoemd, en specifieke verzoeken uit de betreffende gemeenten.

3.6. Onderzoeksprogramma 2009

Op basis van de criteria is het navolgende onderzoeksprogramma tot stand gekomen:

Bergen op Zoom

- Programmabegroting
- Grondbeleid

Etten-Leur

- Sturing op grote projecten
- Nakoming toezeggingen (quick scan)

Geertruidenberg

- Re-integratiebeleid

Halderberge

- Privatisering sportaccommodaties
- Effecten woningbouw starters (quick scan)

Moerdijk

- Re-integratiebeleid
- Nakoming toezeggingen (quick scan)

Oosterhout

- Subsidieverlening
- Re-integratiebeleid

Roosendaal

- Sturing op grote projecten
- Inhuur externen

Rucphen

- Re-integratiebeleid

Zundert

- Bouwleges

4. Overige activiteiten in 2009

Naast de onderzoeksinhoudelijke taken zijn er ook enkele ondersteunende activiteiten die onderstaand kort worden toegelicht.

reglement van orde, onderzoeksprotocol

In het kader van de besluitvorming door de gemeenteraden over de voortzetting van het samenwerkingsverband zullen ook besluiten worden genomen m.b.t. door elk van de gemeenteraden vast te stellen Verordening op de Rekenkamer-commissie c.q. het tussen gemeenten te sluiten Convenant.

In aansluiting daarop zal de Rekenkamer ook een hernieuwd Reglement van orde en Onderzoeksprotocol vaststellen, en de gemeenten daarover informeren.

jaarverslag

Conform de afspraken in het Convenant c.q. Onderzoeksprotocol zal de Rekenkamer voor 1 april 2009 het jaarverslag 2008 publiceren.

jaarplan 2009

De Rekenkamer zal uiterlijk 1 oktober 2009 het jaarplan 2010 vaststellen en vervolgens aan de gemeenten toezenden.

5. Financieel overzicht

5.1. Begroting 2009

Tabel 4.1.: Baten 2009

Baten	Begroting 2009
Bergen op Zoom	67.689
Etten-Leur	41.649
Geertruidenberg	31.649
Halderberge	41.649
Moerdijk	41.649
Oosterhout	63.298
Roosendaal	80.161
Rucphen	31.649
Zundert	31.649
Totaal	431.042

Tabel 4.2. Lasten 2009

Lasten	Begroting 2009
Presentiegelden	49.000
Secretariaat en onderzoek	90.000
Bijkomende kosten, huisvesting en faciliteiten	<u>17.700</u>
Totaal interne onderzoekskosten	156.700
Externe onderzoekskosten	274.342
Totaal	431.042

De prijzen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil. Conform de afspraken in het Convenant zullen het budget c.q. de bijdragen uit de gemeenten per 1-1-2009 worden aangepast voor inflatie.

Bijlage 1 Contactgegevens

Postadres

Postbus 5000
4700 KA ROSENDAAL

Bezoekadres

Bloemenmarkt 12a
4701 JB ROSENDAAL

Telefoon

(0165) 579358
06-38825354

Internet

www.rekenkamerwestbrabant.nl

E-mail

w.de.schipper@roosendaal.nl